

BALIKESİR'DE TURİZMİN BUGÜNÜ VE GELECEĞİ: BALIKESİR TURİZM ÇALIŞTAYI RAPORU

19 NİSAN 2011 (Son Güncelleme: Ağustos 2012)

SUNUŞ

Günümüzde tüm dünyada iktisadi kalkınma anlayışı değişmekte ve yerel aktörlerin karar alma da daha fazla etkin olduğu bir yaklaşım hâkim olmaktadır. Buna paralel olarak ülkemizde 2002 yılında Avrupa Birliği İstatistik Bölge Birimleri Sınıflandırmasına (İBBS) uygun olarak üç düzeyde bölgeler oluşturulmuş ve Düzey 2 bölgelerinde Kalkınma Ajansları 2006 yılından itibaren kurulmaya başlamıştır. Bu kapsamda Çanakkale ve Balıkesir illerinden oluşan TR22 Düzey 2 Bölgesi için Güney Marmara Kalkınma Ajansı kurulmuştur.

Kalkınma Ajansları buldukları bölgelerin içsel potansiyellerini hareket geçirmek için gerekli birçok faaliyet gerçekleştirmektedir. Buna paralel olarak sektörel çalışmalara başlanmış ve ilk aşamada bölgemizin öncü sektörlerinden turizm konusunda çalıştaylar yapılarak turizm sektörünün zayıf ve güçlü yanları ile fırsatları ve tehditleri tartışılmıştır. Turizm sektöründeki tüm paydaşların bir araya getirilerek çözüm önerilerinin tartışıldığı toplantılar hem turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmeler ve sivil toplum kuruluşlarının sesinin karar alma organlarına daha fazla duyurulmasına yardımcı olmuş, hem de bu sayede karar alıcıların daha sağlıklı kararlar alabileceği bir bilgi girişi sağlanmıştır. Yönetişim kavramının bölgede ilk kez bu kadar kapsamlı bir şekilde uygulamaya konulması ise çalıştayların diğer bir katkısı olmuştur.

Çalıştayın önemli bir sonucu da aktörler arasındaki koordinasyonun artırılmasının ve güven tesisinin gerekliliği olarak çıkmıştır. Kalkınma literatüründe son zamanlarda sıkça vurgulanmaya başlanan sosyal sermaye kavramı bir ülkenin gelişmişlik seviyesinde koordinasyon ve güvenin önemini vurgulamaktadır. Ölçülmesi ve değerlendirilmesi çok soyut olan bu kavramın içeriğinin bölgedeki aktörlerin etkileşiminin artırılacağı çalıştaylar ve platformlar aracılığıyla yaygınlaştırılması gerekmektedir ve bu sayede paydaşların içinde yaşadığı ağ toplumunun nimetlerinden olabildiğince faydalanabilmesini sağlayacak bir ortam oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Güney Marmara Kalkınma Ajansı bölgedeki paydaşların ulusal ve uluslararası ekonomiye entegrasyonunda bir arayüz kurumu olmayı kendisine önemli bir hedef olarak koymuştur. Bölgedeki paydaşların bu kurumun desteklerinden ve ağ ilişkilerinden azami şekilde faydalanması günümüzün rekabetçi dünyasında onlara büyük bir güç katacaktır. Nitelikli personeli ve iyi işleyen kurumsal yapısıyla ajansın tüm paydaşlara olanca gücü ve samimiyetiyle yardımcı olacağına inancım tamdır. Oldukça başarılı geçen bu çalıştaylar da bu inancımı pekiştirmiştir. Çalıştayların düzenlenmesinde emeği geçen tüm GMKA çalışanlarına, çalışmaya aktif katılım gösteren ve değerli fikirlerini bölgemizin kalkınmasına seferber eden tüm katılımcılara teşekkür eder, çalıştayların sonuçlarının bölgemize hayırlı olmasını dilerim.

Güngör Azim TUNA
Çanakkale Valisi
GMKA Yönetim Kurulu Başkanı

ÖNSÖZ

Güney Marmara Kalkınma Ajansı'nın öncelikli amaçlarından biri, bir karardan etkilenenlerin o kararın alınmasına katkıda bulunmasını ifade eden yönetim kavramını bölge aktörlerine benimsenmesini sağlamak ve tüm paydaşların sürece katılmasına olanak tanımaktır. Gerçekleştirilen turizm temalı çalıştaylar bu amaca ulaşmakta önemli bir adımdır. Bu çalıştaylarda öne sürülen görüş ve ihtiyaçlar önemli birer girdi olarak göz önüne alınmış ve rapora yansıtılmıştır. Çalıştaylar sonucunda sağlanan girdiler, bölgenin stratejik planlamasının yapılması, ajans kaynak tahsislerinin planlanması ve programlanması gibi gelecekte yapacağımız uygulamaların analitik muhtevasının sağlam ve gerçekçi temeller üzerine oturmasına katkıda bulunacaktır.

Güney Marmara Kalkınma Ajansı tarafından katılımcı bir anlayışla hazırlanan bölge planında bölgemizin korunması gereken birçok tarihi, kültürel ve doğal alana ev sahipliği yaptığı vurgulanmıştır. Bu potansiyellerin etkin bir şekilde değerlendirilmesiyle bölgenin öncü sektörlerinden biri olan turizmde yüksek katma değer oluşturabileceği saptanmıştır. Ayrıca önemle vurgulanan bir nokta da turizmin geliştirilmesinin kirliliğe çevre dostu bir istihdam alternatifi olabileceğidir. Bu durum, geçen yıl yapmış olduğumuz arama konferansları neticesinde belirlenmiş olan bölge vizyonumuz 'Ekolojik Kalkınmış Yaşanacak Bölge Güney Marmara' ile uyumludur.

Dünya ekonomisine entegrasyonda yüksek katma değerli ve pazarı hızla büyüyen turizm sektörü önemli bir alan olarak göze çarpmaktadır. Dünya Turizm Örgütü verilerine göre 2010 yılında bir milyar olan turist sayısının, 2030 yılında bir buçuk milyarı aşacağı öngörülmektedir. Türk turizm sektörü de 2023 yılı turizm projeksiyonuna göre, 50 milyon yabancı turist, 20 milyon yerli turist, 5 milyon istihdam ve 50 milyar dolar gelire ulaşacaktır. "Hızla gelişen pazardan biz nasıl pay alırız?" sorusu bölgemizin kalkınması için önümüzde duran en önemli sorulardan biridir. Bölgemiz, ülkemizde turizmin ilk atak yaptığı yıllar olan 1980'lerde önemli bir turizm merkezi olarak göze çarpmaktaydı. Fakat şimdi görece olarak ülkemizde geri bir noktada bulunmaktadır. "Bunu tekrar nasıl eski haline getirebiliriz?" sorusunun da cevabı bulunmalıdır. Yapacağımız çalıştay bu soruların cevaplarının bulunmasına ve daha sonra icra makamlarının takdirine sunulacak olan eylem planının oluşturulmasına vesile olacaktır.

Bölgemiz farklı renk ve tatlar arayan, değişen turist profilinin talep ettiği tüm özellikleri içinde barındıran bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyelin harekete geçirilmesinde çok değerli vakitlerinizi bölgemizin kalkınmasına ayırdığınız için katılımcılara çok teşekkür ederim. Turizme olan desteklerimizin artarak devam edeceğini belirterek oluşturulan raporun bölgemize hayırlı olmasını diliyorum.

Mustafa GÜNDOĞAN
Genel Sekreter

Güney Marmara Kalkınma Ajansı

Balıkesir Turizm Çalıştayı

19 Nisan 2011 – Balıkesir

Asya Pamukçu Termal Otel, Balıkesir

Çalışma Programı

09:00-09:30 Kayıt

09:30-10:15 **Açılış Konuşması**

Sn. Mustafa GÜNDOĞAN – GMKA Genel Sekreteri

Balıkesir’de Turizmin Mevcut Durumu

Sn. Mustafa ÇALTI – Balıkesir İl Kültür ve Turizm Müdürü

Dünya Turizmde İnovasyon Uygulamaları ve Balıkesir için Öneriler

Sn. Prof. Dr. Cevdet AVCIKURT – Balıkesir Üniversitesi,

Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Müdürü

Ajansın Tanıtımı

Sn. Abdullah OSKAY – GMKA Planlama Programlama ve Koordinasyon Birimi

Başkan Vekili

10:15-10:45 **Tanışma**

10:45-11:00 Çay/Kahve Arası

11:00-12:30 **Sorun Ağacı Oluşturulması**

12:30-13:30 Öğle Yemeği

13:30-15:30 **Grup Çalışması: Çözüm Stratejileri Geliştirme ve Eylem Planı Hazırlanması**

15:30-15:45 Çay/Kahve Arası

15:45-17:30 **Grup Sunumları**

17:30-17:45 **Kapanış ve Çalıştay Programının Değerlendirilmesi**

İÇİNDEKİLER

I. BALIKESİR İLİ TURİZMİ MEVCUT DURUM ANALİZİ	5
A. Turizm Sektörü	5
B. Konaklama Altyapısı	7
C. Turizm Çeşitliliği	9
D. Ulaşım	14
1. Karayolu	14
2. Denizyolu	16
3. Demiryolu	18
4. Havayolu	19
II. BALIKESİR TURİZM ÇALIŞTAYINDA BELİRLENEN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	21
A. Balıkesir’e Nitelikli Yatırım Çekerek Turizmin Rekabet Gücünün Artırılması	21
B. Bölgedeki Turizm İşletmelerinin Hizmet Kalitesinin İyileştirilmesi	22
C. Ulaşım ve Çevre Altyapısının İyileştirilmesi	23
D. Tanıtım Faaliyetlerinin Etkinleştirilmesi	24
E. Alternatif Turizm Olanaklarının Artırılması	25
III. Ek 1. Balıkesir Turizm Çalıştayı Katılımcı Listesi	27

I. BALIKESİR İLİ TURİZMİ MEVCUT DURUM ANALİZİ

A. Turizm Sektörü

Turizm zenginliği açısından eşsiz imkanlara sahip ülkemiz, turizm pazarından artan bir şekilde yararlanmaktadır. Türkiye'nin uzun vadeli turizm stratejisinin ana hedefi 2023 yılında dünyanın en çok turist çeken ve en fazla turizm geliri elde eden ilk beş ülkesinden biri olmaktır. Türkiye, 2011 yılında turizm gelirleri bakımından dünyada 12. sırada, gelen yabancı turist bakımından ise 6. sıradadır. 2010 yılına kıyasla 2011 yılında ülkemize gelen yabancı turist sayısı %8,7 artarak 29,3 milyona ulaşmıştır¹. Bölgemiz, Türkiye Turizm Stratejisi 2023 ve Eylem Planı 2013 ile uyumlu olarak ülkemizin doğal, kültürel, tarihi ve coğrafi değerlerini koruma-kullanma dengesi içinde turizm alternatiflerini geliştirmeyi ve ülkemizin turizmden alacağı payı arttırmayı hedeflemektedir.

Harita 1: Balıkesir İli

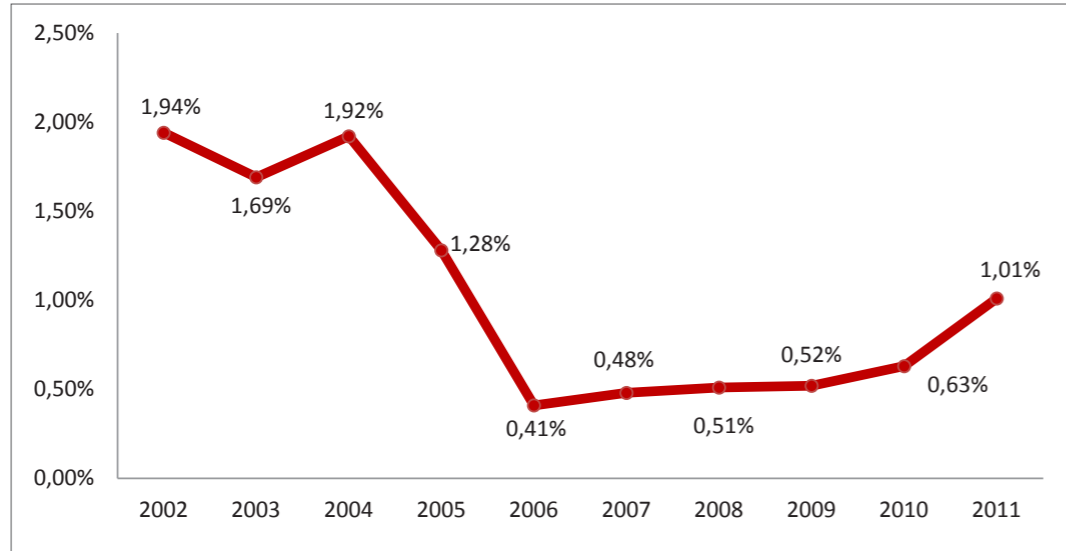
1. Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü, Tourism Highlights, Edition 2012.

İstanbul, İzmir ve Bursa gibi üç büyük şehrin ortasında konumlanan Balıkesir ilinin büyük bölümü Marmara bölgesinde yer almaktadır. Türkiye’de en fazla adaya (36) sahip, Ege ve Marmara Denizi ile kıyı uzunluğu yaklaşık 300 km. olan il, doğal ve kültürel varlıklar bakımından büyük çeşitliliğe sahip bir turizm merkezidir. Türkiye’de ilk turizm hareketlerinin başladığı Erdek ve Akçay ilçeleri Balıkesir topraklarında bulunmaktadır. İl turizmi Marmara ve Ege Denizlerindeki adaları ve kıyı bandındaki turizm beldeleriyle özellikle yaz mevsiminde oldukça hareketlidir. Edremit, Ayvalık ve Erdek ilçeleri Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın tanıttığı turizm destinasyonlarındandır.

Balıkesir, belediye belgeli tesislerde geceleleyen yerli turist sayısında Türkiye’de birinci sırada² olmakla birlikte, yabancı turist sayısında oldukça geridedir.

Grafik 1. Balıkesir’de Turizm İşletme Belgeli Tesislere Gelen Yabancı Turist Sayısının Türkiye Toplamına Oranı (Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2011)

Balıkesir’de turizm sektörünün kamu yatırımlarından aldığı pay oldukça sınırlıdır. Turizm alanında 2006-2010 yılları arasında toplam 3.319.000 TL kamu yatırımı yapılan Balıkesir’e, 2011 yılında ise 5.755.000 TL kamu yatırımı yapılmıştır. İlimiz 2011’de bu alanda Türkiye’de 6. sıradadır³.

2. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı İstatistikleri, 2011

3. Devlet Planlama Teşkilatı, Kamu Yatırımlarının İllere Göre Sektörel Dağılımı 2011

Balıkesir, Türkiye’de en fazla ikincil konutun bulunduğu ildir⁴. İlide kıyı bölgelerinin turistik tesislerden ziyade ikincil konutlarla doldurulmuş olması, gelen turistlerin bölgeye ekonomik anlamda katkılarını sınırlamaktadır.

Balıkesir ilinde 40’ı A grubu, 5’i C grubu ve 12’si şube olmak üzere 57 seyahat acentesi bulunmaktadır⁵.

B. Konaklama Altyapısı

Kültür ve Turizm Bakanlığı 2011 yılı verilerine göre Türkiye’deki turizm işletme belgeli tesislerin 78’i Balıkesir’dedir. Belediye belgeli tesis sayısı ise 2011 yılı için 513’tür. Balıkesir’deki toplam yatak kapasitesi ise 34.506’dır.

Tablo 1: Konaklama Tesis, Oda ve Yatak Sayıları

	YIL	Tesis Sayısı		Oda Sayısı		Yatak Kapasitesi	
		Belediye Belgeli	Turizm İşletme Belgeli	Belediye Belgeli	Turizm İşletme Belgeli	Belediye Belgeli	Turizm İşletme Belgeli
Balıkesir	2006	498	74	10.184	4.487	25.343	9.493
	2007	502	75	10.274	4.523	25.539	9.584
	2008	503	74	10.014	4.503	24.521	9.395
	2009	501	71	9.942	4.383	24.353	9.183
	2010	-	78	-	4.578	-	9.326
	2011	513	78	10.523	4.578	25.180	9.326
Türkiye	2006	7.033	2.475	173.632	241.702	395.671	508.632
	2007	7.073	2.514	175.261	251.987	399.110	532.262
	2008	7.064	2.556	174.859	268.633	397.684	567.470
	2009	7.115	2.625	176.637	289.383	402.289	608.765
	2010	-	3.524	-	414.392	-	882.449
	2011	8.893	-	223.025	-	504.877	-

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı, Balıkesir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü

Orta ve üst gelire hitap eden nitelikli konaklama, eğlence ve yeme-içme tesislerinin eksikliği, turizmin bölge ekonomisine katkısını sınırlamaktadır.

4. Balıkesir İli Turizm Master Planı.

5. Balıkesir İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.

Tablo 2: Turizm İşletme Belgeli Tesislere Geliş ve Geceleme Sayıları

BALIKESİR	TESİSE GELİŞ SAYISI			GECELEME		
	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	YABANCI	YERLİ	TOPLAM
Merkez	5 497	74 009	79 506	12 903	115 974	128 877
Ayvalık	153 044	79 337	232 381	282 132	149 704	431 836
Bandırma	2 601	53 712	56 313	11 176	100 683	111 859
Burhaniye	1 532	4 571	6 103	16 934	17 264	34 198
Dursunbey	37	2 714	2 751	78	3 635	3 713
Edremit	19 143	88 445	107 588	27 340	161 977	189 317
Erdek	13 888	20 946	34 834	25 248	65 800	91 048
Gönen	206	22 342	22 548	1 269	63 027	64 296
Toplam	195 948	346 076	542 024	377 080	678 064	1 055 144

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı (2011).

Kültür ve Turizm Bakanlığı konaklama istatistiklerine göre 2011 yılında Balıkesir'e toplam 542.024 turist gelmiştir. Bu turistlerin 195.948'i yabancı uyrukludur. Aynı yıl için Türkiye genelinde ortalama (yerli ve yabancı karışık) konaklama süresi 3,2 geceyken, Balıkesir'de ortalama konaklama süresi 1,9 olarak gerçekleşmiştir. Mevcut turizm tesislerinin etkinliğinin bir ölçüsü olan doluluk oranında ise il yaklaşık yüzde 41,87 oranıyla 51,46 olan Türkiye ortalamasının gerisindedir. Balıkesir'de yabancı turistlerin ortalama geceleme süresi 1,9'dur ve 4,1 olan Türkiye ortalamasının altındadır. Yerli turistlerde kalış süresi 2 gece olup, Türkiye ortalaması ile aynıdır⁶.

6. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2011

Tablo 3: Turizm İşletme Belgeli Otellerde Doluluk Oranları

İlçe	Doluluk oranı(%)
Merkez	36,29
Ayvalık	56,80
Bandırma	56,34
Burhaniye	56,94
Dursunbey	15,41
Edremit	28,28
Erdek	30,88
Gönen	40,81
Toplam	41,87

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı İstatistikleri, 2011.

Tablo 4: Belediye Belgeli Otellerde Doluluk Oranları

İlçe	Doluluk oranı(%)
Merkez	33,66
Ayvalık	20,86
Bandırma	33,19
Bigadiç	17,72
Burhaniye	6,91
Dursunbey	42,26
Edremit	49,86
Erdek	37,86
Gönen	33,89
Kepsut	74,38
Manyas	61,81
Marmara	45,56
Susurluk	10,90
Toplam	37,10

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı İstatistikleri, 2011.

C. Turizm Çeşitliliği

Balıkesir tarihi ve kültürel değerleri bakımından zengin bir mirasa sahip olmasının yanında konumu ve doğası ile önemli bir turizm merkezi olma özelliği taşımakta, birçok tarihsel, ekolojik ve doğal cazibe alanını içinde barındırmaktadır. Kent, turizm çeşitliliği potansiyeli açısından oldukça zengindir.

Bölgenin turizm beldeleri, genellikle iç turizm talebini karşılayabilmekte ve yaz turizmine hizmet etmektedir. Yaz turizminden farklı diğer turizm alternatiflerine daha fazla önem verilmesiyle, kış sezonunda nispeten yaza göre azalan turizm talebinin artmasına ve böylece turizm sezonunun tüm yıla yayılmasına yardımcı olabilir.

Marmara ve Ege Denizlerine kıyısı bulunan Balıkesir'de turizm faaliyetlerinin önemli bir bölümünü Erdek, Edremit, Burhaniye, Ayvalık, Marmara ilçelerindeki kıyı turizmi faaliyetleri oluşturmaktadır. Tamamı Edremit Körfezi kıyısında yer alan 17 plajın yanında Setur Ayvalık Marina ve yine Ayvalık'ta bir adet yat, iyi bir çevre yönetimini temsil eden mavi bayrak ile ödüllendirilmiştir⁷. Balıkesir, mavi bayraklı plaj sayısı sıralamasında Antalya, Muğla, İzmir ve Aydın illerinin ardından beşinci sıradadır.

Türkiye'de yat turizmine hizmet veren 19 adet Turizm İşletme Belgeli Yat Limanı, 9 adet ise Turizm Yatırım Belgeli Yat Limanı mevcuttur.⁸ Edremit Körfezinde yer alan Ayvalık Marina ve Burhaniye Yat Limanı konum itibarıyla iç denizde yer almasından dolayı, dalgalanmalardan az etkilenmektedir.⁹

Balıkesir, dalış sporları ve yamaç paraşütü için de uygun koy ve körfezlere sahiptir. Edremit Körfezi ve Ayvalık adaları değişen derinlikteki bölgeleriyle her seviyedeki dalgıca hitap etmektedir.

7. <http://www.mavibayrak.org.tr>

8. Ayvalık ve Burhaniye İlçelerinin Yat Turizm Arzı ve Sorunları, Balıkesir Üniversitesi, Burhaniye Meslek Yüksekokulu, Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü

9. Adı geçen eserde.

telikte birçok kilise ve manastır mevcuttur. Bu yapıların koruma altına alınması ancak Alibey (Cunda) Adası'nın tanınması ve restorasyon için sermaye aktaracak sponsorların adada mülk satın almaları ile mümkün olabilmıştır. Adada halen restorasyona ihtiyaç duyan pek çok tarihi eser bulunmaktadır.

Kuvayı Milliye Müzesi, Tahtakuşlar Etnografya Galerisi, Sıdika Erke Etnografya Galerisi, Bandırma Arkeoloji Müzesi, Bigadiç Müze ve Kültür Evi, Gönen Mozaik Müzesi ve Saraylar Köyü Açık Hava Müzesi ilde bulunan müzelerdir. Sahip olunan kültürel mirasın turizme kazandırılması konusunda yürütülen çalışmaların desteklenmesi, bölgenin kültür turizminden aldığı payın artırılması açısından faydalı olacaktır.

Balıkesir ili, içeriklerine göre farklılıklar gösteren birçok festivale ev sahipliği yapmaktadır. Uluslararası Bandırma Kuşçenneti Festivali, Altın Kumsal Kültür ve Turizm Festivali, Burhaniye Ören Kültür ve Turizm Festivali, Ayvalık Kültür ve Sanat Günleri, Edremit Zeytin Festivali, Akçay-İda Kültür ve Sanat Şenlikleri, Zeytin Şenlikleri, Sarıkız Etkinlikleri ve Bigadiç Av Bayramı Balıkesir'de gerçekleştirilen festivallerden bazılarıdır.

Son dönemde tüm dünyada geleneksel deniz, kum ve güneş turizmine alternatif arayışları ve farklı turizm çeşitlerine yönelme gözlenmektedir. Söz konusu alternatifler arasında doğa turizmi ve eko-turizm gibi türlerin il dokusuna uygunluğu önemli bir fırsattır. Bu bağlamda yayla turizmi, dağ ve doğa yürüyüşü, akarsu turizmi, bisiklet turları, mağara turizmi, sportif olta balıkçılığı, kuş gözlemciliği, botanik turizmi ve av turizmi gibi pek çok alternatif turizm faaliyeti Balıkesir'de yapılabilmektedir.

Eko-turizm, genellikle küçük gruplar halinde, ailelerin işlettiği küçük tesislerde, geleneksel mimarinin ve yerel kaynakların kullanımını hedefleyen bir turizm çeşididir. Eko-turizm amacına uygun gerçekleştirildiği takdirde hassas ekosistemlerin korunması ve bu bölgelerin içerisinde ve çevresinde yaşayan nüfusun sosyo-ekonomik gelişmesi için kaynak yaratabilen bir araçtır. Özellikle iç kesimlerde doğa sporları ve avcılıkla bütünleşik bir eko-turizm anlayışının geliştirilmesi, turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini sağlamada etkili olacaktır.

Altınoluk'ta bulunan Şahinderesi Kanyonu oksijen açısından çok zengindir. Bölgede Kazdağları'ndan kaynaklarını alıp gelen akarsuların açmış olduğu kanyonların (Şahindere ve Manastır gibi) hava değişimini sağlamada çok büyük etkileri bulunmaktadır. Bu kanyonlar, dağdaki çam kokulu havayı ovaya dağıtırken, denizden aldığı iyot kokulu havayı dağa yükselterek bir tür baca görevi görmektedir. Karşılıklı hava sirkülasyonunu sağlayan vadilerin sonladığı Edremit Körfezi'nin kuzey kıyılarının astım, bronşit ve diğer solunum yolları rahatsızlıklarına iyi geldiği bilinmekte ve sağlık turizmi açısından önemli bir potansiyel oluşturmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 2023 hedeflerinde bulunan yedi adet Tematik Turizm Gelişim koridorlarından biri olan "Güney Marmara Zeytin Koridoru", Marmara Denizi'nin güneyinde kalan

Gemlik, Mudanya, Gönen, Bandırma, Erdek, Marmara ilçelerini kapsayarak Ezine'ye kadar uzanmaktadır. Bu bölge sağlık ve gastronomi varış noktası olarak geliştirilecek, bölgenin doğası, alternatif tıp bitkileri, üzümü, zeytini ve zeytinyağı vb. ana tema olarak kullanılacaktır.

Türkiye'de bulunan toplam 41 adet milli parkın ikisi Balıkesir sınırları içindedir. Milli parkların yanında, ilde bir tabiat parkı, bir tabiatı koruma alanı, bir de yaban hayatını geliştirme sahası bulunmaktadır. Bu durum ildeki doğal ve kültürel zenginliklerin açık bir kanıtıdır.

Tablo 7: Balıkesir İlinde Bulunan Korunan Alanlar ve Özellikleri

Korunan Alan	İlan Tarihi	Alanı (ha)	Önemli Özellikleri
Kuş Cenneti Milli Parkı	1959	264	Zengin ve çeşitli kuş toplulukları, tabii bitki toplulukları, kuş gözlemeleme mekanı, eğitim, turizm
Kazdağı Milli Parkı	1994	21.450	Bitki örtüsü, biyolojik çeşitlilik ve fauna zenginliği, turizm çeşitliliği, eğitim
Ayvalık Adaları Tabiat Parkı	1995	17.950	Denizaltı topografyası, tarihi nitelikte kilise ve manastırlar
Kazdağı Göknanı Tabiatı Koruma Alanı	1988	240	Endemik ve nesli tehlikede Kazdağı Göknanı, zengin yaban hayatı ve ekosistem
Balıkesir İli Yaban Hayatını Geliştirme Sahası	-	3.560	Geyik türü koruma altına alınmıştır.

Kaynak: Çevre ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü.

Ege Bölgesi ile Marmara Bölgesi'ni birbirinden ayıran, antik çağlarda "İda Dağı" olarak anılan Kaz Dağı, Biga yarımadasının en yüksek noktasını oluşturmaktadır. Kaz Dağı üzerinde kuzey-güney istikametine uzanan derin vadi ve kanyonları, flora ve fauna açısından zengin bir potansiyel arz etmekte, özellikle de bitki örtüsünün taşıdığı biyolojik çeşitlilik ana kaynak değerini oluşturmaktadır. Kaz Dağı Milli Parkı 21.450 hektarlık alanıyla deniz ve yeşil, tarihi ve doğal güzellikleri bir arada bulunduran, zengin fauna ve florası ile ülkemizin görülme değer önemli eko-turizm bölgelerindedir.¹³ 1993 yılında milli park statüsüne kavuşmasının ardından avlanma yasaklanmış ve bölgede yaşayan yabancı hayvan sayısında artış görülmüştür. Milli parkta 31 adet endemik bitki türü bulunmaktadır.

Bölge için önem arz eden diğer bir ekolojik değer ise Alaçam Dağları'dır. Alaçam Dağları Batı Anadolu'da, Ege Bölgesi'nin İç Ege bölümünün kuzeyinde, Balıkesir'in güneydoğusu ile Kütahya'nın kuzeybatısını kaplayan dağlardır. En yüksek noktası, 1.615 m yüksekliğindedir. Alaçam Dağları zengin doğasıyla daha çok kamp yapmak için tercih edilmektedir. Ayrıca Dursunbey ve Alaçam Orman İşletmelerine ait ucuz konaklama tesisleri ve ilçe merkezinde hotel ve halka açık öğretmen evi bulunmaktadır.¹⁴

Kaz Dağları'nın milli parka dahil olmayan kesimlerinde ve Alaçam Dağları'nda av turizmi de yapılabilmektedir. Bu alanlarda yabancı hayat gelişmiş olduğu için çeşitli yaban hayvanları, keklük, bıldırcın, tilki vb. hayvanlar avlanmaktadır.¹⁵

Biyolojik üretim yönünden ülkemizin en verimli göllerinden biri olan Manyas Gölü, 1959 yılın-

¹³. www.kazdaglari.com

¹⁴. www.dursunbey.gov.tr

¹⁵. Balıkesir Bölgesi Turizm Arz-Talep İncelemesi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı

Harita 6: Türkiye TEM Yol Ağı

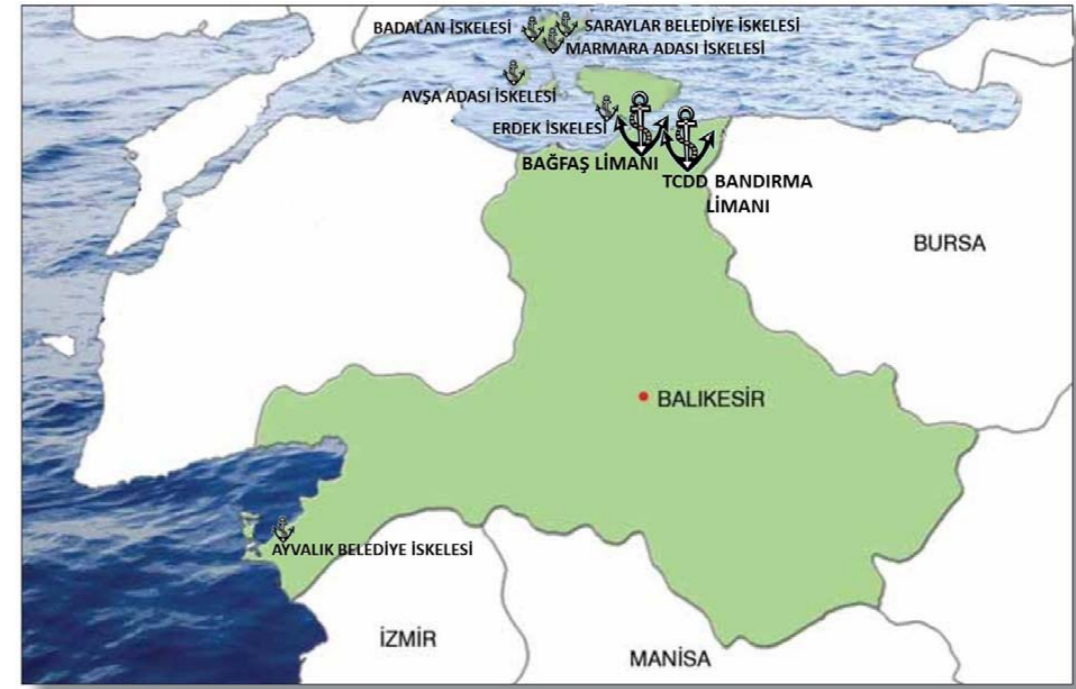

Kaynak: Karayolları Genel Müdürlüğü, 2009

2. Denizyolu

Balıkesir ili Ege ve Marmara denizlerine kıyası bulunması nedeniyle ulusal ve uluslararası yük ve yolcu taşımacılığında büyük öneme sahiptir. 2009 verilerine göre limanlarda işlem gören gemi sayısı bakımından bölge illeri Türkiye ortalamasının üzerindedir. Bandırma limanından İstanbul'a düzenli, Ayvalık ve Akçay'dan da Yunanistan'ın Midilli Adası'na bütün yıl boyunca belirli aralıklarla tekne ve feribot seferleri yapılmaktadır. Yapılan bu seferlerden 2011 yılında Bandırma-Yenikapı arasında 465.371, Yenikapı-Bandırma arasında da 501.744 yolcu faydalanmıştır.

Harita 7: Balıkesir Liman Haritası

Kaynak: T.C. Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı.

Tablo 8: Kabotajda Taşınan Yolcu Sayısı (2011)

	2011	2010
Erdek - Avşa (Türkeli)	167.304	135.927
Silivri - Avşa	2.716	9.411
Tekirdağ - Avşa (Türkeli)	7.363	30.201
Marmara A. - Erdek	131.385	204.789
Marmara A. - Tekirdağ	9.888	24.881
Erdek - Tekirdağ	40.156	37.954
Tekirdağ-Marmara A.-Avşa-Karabiga	28.326	40.371
Ambarlı - Bandırma	188.367	182.672
Ambarlı - Mudanya	13.402	-
Tekirdağ - Bandırma	13.269	19.534
TOPLAM	602.176	685.740

Kaynak: İller Bazında Denizyolu Taşıma İstatistikleri,
T.C. Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü

3. Demiryolu

Balıkesir, Ankara'ya İzmir'e bağlayan demiryolu üzerinde bir transit merkezi durumundadır. Balıkesir ilindeki demiryolu uzunluğu, 280 km ile Türkiye demiryolu hattının yüzde 3,2'sine tekabül etmektedir.¹⁹ Söz konusu demiryolları ulaşımı dahilinde 2011 yılında 283.720 yolcu faydalanmıştır.

Bölgenin demiryolu hattı Kütahya üzerinden Eskişehir ve Ankara'ya, Manisa-Soma üzerinden ise İzmir'e bağlanmaktadır. Yaz dönemi turizm sezonunda Balıkesir bağlantılı olarak 9 Eylül Ekspresi ile Ankara-Akçay, Ayvalık arasında otobüs bağlantılı kombine taşımacılık yapılmaktadır.²⁰ Ayrıca TCDD Stratejik Planı'nın faaliyet alanından bulunan Bandırma-İzmir demiryolu hattı onarımdan geçirilmiştir.

Harita 8: TCDD Demiryolu Şebeke Haritası

Kaynak: TCDD Genel Müdürlüğü.

Bandırma-İzmir arasında hızlı tren hattı inşası çalışmaları yapılmaktadır. Bandırma-İzmir arasında 278,357 kilometre uzunluğunda yapılması planlanan hızlı tren hattının projelendirme çalışmaları başlamıştır. Hem yolcu hem de yük taşımaya elverişli olarak yapılması düşünülen hızlı tren, 2011 yılında etüt çalışmalarının sona ermesinin ardından beş yıl içerisinde faaliyete geçecektir. Bandırma- İzmir Demiryolu Hattı Projesi, Ege'yi Bandırma ve Tekirdağ Limanları ile Avrupa kıtasına bağlayacak olan yük ve yolcu hattı olarak hizmet verecektir. Aynı zamanda Karacabey (Bursa) bağlantısı ile de Ankara-İstanbul hattına bağlanacaktır.²¹

¹⁹. Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğü 2010-2014 Stratejik Planı

²⁰. Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğü 2010-2014 Stratejik Planı

²¹. Ulaştırma Bakanlığı, Demiryolları Limanlar ve Hava Meydanları İnşaatı Genel Müdürlüğü.

4. Havayolu

Balıkesir ilinde iki adet havaalanı bulunmaktadır. Sivil kategoride yılda 120.000 yolcu kapasitesiyle hizmet veren Koca Seyit Havaalanı 1997 yılında hizmete açılmıştır. Balıkesir'in Edremit ilçesinde bulunan Havaalanı daha çok bölgeye turizm amaçlı gelen yolcular tarafından kullanıldığından, yaz aylarında oldukça yoğundur. Pist ve terminalin, 2010 yılında yeni bir düzenlemeyle uluslararası uçuş standartlarına kavuşturulması ile Havaalanı, uluslararası uçuşlara da açılmıştır. 2010 yılında gerçekleştirilen 983 adet uçuşta toplam 37.236 yolcu havaalanını kullanmıştır. İldeki ikinci havaalanı 1998'de açılan yıllık 100.000 yolcu kapasiteli Balıkesir Merkez Havaalanı'dır. 2011 yılı Mayıs ayında havaalanından karşılıklı Ankara seferleri tekrar başlamıştır. 2012 yılı ilk altı ay içinde ise 1.365 iç hat uçuşu gerçekleştirilmiş ve bu uçuşlardan 12.906 yolcu faydalanmıştır.

II. BALIKESİR TURİZM ÇALIŞTAYINDA BELİRLENEN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

A. Balıkesir'e Nitelikli Yatırım Çekerek Turizmin Rekabet Gücünün Artırılması

Yapılan çalıştayda, Balıkesir turizm tesislerinin nitelik bakımından eski olduğu ve şu anki cari kazançların turizm tesislerinin yenilenmesine imkân vermediği belirtilmiş, nitelikli turizm tesisi yatırımlarının bölgeye çekilerek bölgenin turizmde rekabet gücünü artırması gerektiği ifade edilmiştir. Bu yönde yapılacak yatırımların diğer tesisler üzerinde oluşturacağı rekabet baskısı ile yenilenmeye zorlayacağı; dolayısıyla ortaya çıkacak çarpan etkisinde hâlihazırdaki bu tesislerin daha fazla gelir elde etmelerinin yolunun açılacağı belirtilmiştir.

Turizm yatırımlarının çekilmesi için yapılması gereken, o bölgede hangi turizm türlerinin yapılacağına belirlenmesi, bölgesel destinasyonların oluşturulması ve devlet tarafından bu bölgede kümelenmelerin teşvik edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Örneğin termal destinasyon potansiyeli oldukça yüksek olan Güre'ye 2-3 tane daha yatırımın çekilmesi sayesinde Güre'nin önemli bir termal destinasyon merkezi haline gelebileceği dile getirilmiştir.

Ayvalık ve yakın çevresinin ise tarihi evleriyle butik destinasyon merkezi olarak öne çıkabileceği ifade edilmiştir. Bu bölgede restorasyon çalışmaları hızlandırarak ve konsept oteller oluşturularak son dönemde hızla artan butik otel pazarından pay alınabileceği dile getirilmiştir. Özellikle Cunda Adası'nda butik otel turizmi için büyük bir potansiyeli olduğu göze çarpmaktadır. Bölgedeki butik yapıların birbiriyle entegre hale getirilmesi ve marketinden manavına butik yapıların teşvik edileceği konsept geliştirilmesinin önemli bir pazarlama unsuru olabileceği dile getirilmiştir. Eski zeytinyağı fabrikalarının da hem müze hem de butik olarak düzenlenebileceği ve kapalı havuzların yapılabileceği daha konforlu butik konaklama mekanları olabileceği belirtilmiştir. Halihazırda 120'ye yakın Osmanlı evi bulunan Havran bölgesinde Osmanlı evlerinin restorasyonuna başlanacak olması da sevindirici bir gelişme olarak kaydedilmiştir. Ayrıca agroturizm ve ekoturizm gibi faaliyetlere de uygun olan bölgeler belirlenerek bölgesel destinasyon merkezleri oluşturulması ve teşviklerin bu merkezlere dönük olarak verilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Yerel yönetimler arasında koordinasyonu teşvik edecek ve tüm belediyelerin birlikte hareket etmesini sağlayacak uygun bir zemin ve aktörler arasında işbirliği ve güven ortamını tesis edecek platformlar oluşturulmasının uygun olacağı belirtilmiştir. Ayrıca otellerin birleşerek Antalya-Belek'te bulunan BETÜYAP gibi bir dernek oluşturmalarının faydalı olacağı, oluşturulacak bu yapı ile otellerin cirolarıyla orantılı olarak sağlayacağı katkı ile hem tanıtım faaliyetlerinin organize edilebileceği hem de lobi faaliyetlerinin yapılabileceği ifade edilmiştir.

Balıkesir bölgesinde ikincil konutların fazlalığı turizmde büyük yatırımların yapılmasının önünde önemli bir engeldir. İkincil konutlar önemli bir görüntü ve çevre kirliliği yaratmaktadır. Bunun yanı sıra mala karşı suçların bölgede yaygın olmasının önemli bir nedeni olarak yılın büyük bölümünde bu konutların boş kalması gösterilmektedir. Bu evlerin yılın diğer bölümlerinde de kullanılması ve ev pansiyonculuğu gibi farklı alanlarda faydalanılması gerekmektedir. Mersin Ticaret Odası bünyesinde yapılan bir çalışmayla daha önce Mersin'de bulunan ikincil konutlar turizme kazandırılmıştır. Balıkesir'deki ticaret odaları da benzer bir inisiyatif alırlarsa önemli bir turizm geliri oluşturulabilir. Aynı şekilde Yalova ve Kuşadası bölgelerinde de Arap turistlere dönük olarak ikincil konutlar kullanılmış ve önemli bir gelir kalemi oluşturulmuştur. Bu sayede oluşturulacak gelir kalemi ile evlerin yenilenmesi de sağlanacak ve evler bakımlı bir görünüme kavuşacaktır. Bir diğer çözüm önerisi olarak ise bölgede ikincil konut yapımının engellenmesi amacıyla belediyeler tarafından turizm bölgelerinin ilan edilmesi ve bu bölgelere ikincil konut yapılmasının önlenmesi gösterilmiştir.

B. Bölgedeki Turizm İşletmelerinin Hizmet Kalitesinin İyileştirilmesi

Turizmde memnuniyet düzeyinin artırılmasının en önemli bileşeninin kaliteli insan kaynağı olduğu belirtilmiştir. Bu sebeple turizm sektöründeki işgücünün niteliklerinin artırılmasına dönük faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ve GMKA, Halk Eğitim Merkezleri, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ve İl Çevre ve Orman Müdürlüğü gibi paydaşların turizm işgücünün niteliklerini artırmaya dönük faaliyet ve projeleri yürütmesi ve desteklemesi gerektiği ifade edilmiştir. Örneğin, İl Çevre ve Orman Müdürlüğü tarafından alan kılavuzluğu uygulaması ile yöre çocukları 21 gün eğitilmiş, bu sayede Kazdağı Milli Parkı'nın ziyaretçilere daha iyi tanıtılması sağlanmış, yöre halkına da ek gelir imkânı yaratılmıştır. Bir diğer örnek proje de 2001'den beri avcı eğitim kurslarıyla 10.000 avcının eğitilmesi ve bu sayede bilinçli avlanma ile ekosistemin korunması ve yüksek gelir grubuna hitap eden av turizminin yaygınlaştırılması olmuştur.

Nitelikli hizmet ve iyi yetişmiş personel istihdamına ilişkin diğer bir gereklilik olarak ise Turizm İş Kanunu'nun ve Meslek Yasası'nın çıkarılması olarak dile getirilmiştir. Bu sayede turistik tesislerde önlisans ve lisans alanlarında turizm eğitimi alanların yasada belirlenmiş oranda çalışması sağlanacak ve turizmde hizmet kalitesi bu sayede artacaktır. Bunun yanı sıra vurgulanan diğer bir öncelik ise üniversite ile turizm işletmelerinin daha fazla işbirliğine dönük faaliyetler gerçekleştirilmesi olarak ifade edilmiştir. Bu bağlamda vurgulanan ise bölge üniversitelerinin öğrencilerini stajyer olarak bölgedeki işletmelere yönlendirmesi ve işletme personelinin hizmetiçi eğitimlerinde üniversitelere daha fazla rol verilmesi gerektiği olmuştur. Bölgedeki restoran esnafına da Esnaf ve Sanatkarlar Odası aracılığıyla hazırlanacak projelerle hedef pazarlardan gelecek olan turistlerin gastronomik kültürü doğrultusunda eğitimler verilmesi ve menüler hazırlamasının da gelen turistlerin memnuniyet düzeyini artırıcı bir unsur olduğu ifade edilmiştir.

Balıkesir yöresinde turizm hizmet kalitesi ve müşteri memnuniyet düzeyi ile ilgili bilinç düzeyinin artırılması gerektiği katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Antalya yöresinde turistlerin esnaf tarafından mağdur edilmesi üzerine her şey dâhil sistemine geçildiği ve sonuçta esnafın zarar gördüğü belirtilmiştir. Esnaf ve yerel halkta turizm bilincinin odalar, kaymakamlıklar ve GMKA tarafından çalışmalar yapılarak artırılması gerektiği ifade edilmiştir.

C. Ulaşım ve Çevre Altyapısının İyileştirilmesi

Balıkesir bölgesinin turizm alanında en önemli sorunu olarak erişilebilirlikteki sıkıntılar göze çarpmaktadır. Son dönemde Balıkesir'in ulaşım altyapısında gözle görülür bir iyileşme olmasına rağmen halen yapılması gereken oldukça fazla iş olduğu belirtilmiştir. Turizm bölgelerine dönük olarak son dönemde Edremit-Altınoluk yolu kamulaştırma yüzünden 3 yıl gecikmesine rağmen 2011 yılı itibarıyla tamamlanması olumlu bir gelişme olarak ifade edilmiştir. Balıkesir-Havran yolunun ise ihalesi yapıldığı ve kısa zaman içinde bitirileceği, trafik yoğunluğu yüksek olan yerlerde yolun bitümlü sıcak karışımla (BSK) kaplanacağı ve bu sayede konforlu ve güvenli bir yol ağına sahip olunacağı Karayolları Bölge Müdürlüğü yetkililerince dile getirilmiştir. Halen Burhaniye-Havran arasında kamulaştırma sorunları yüzünden bitirilemeyen yolların ise en kısa zamanda bitirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Yollarla ilgili bir diğer sorun olarak ise yol yapımında bazı yetki karışıklığının bulunduğu ve Karayolları Bölge Müdürlükleri, il özel idaresi ve belediyelerin daha fazla işbirliği içinde hareket ederek bu sıkıntıları en aza indirmeleri gerektiği belirtilmiştir. Bu sayede bölgenin en önemli turizm alanı olan Körfez Bölgesinin ulaşımında önemli bir rahatlama yaşayacağı dile getirilmiştir.

Erişilebilirliğin diğer bir alt bileşeni olan hava ulaşımında da bölgede son dönemde önemli atılımlar gerçekleştirilmiştir. Balıkesir-Merkez Havaalanı 2011 Mayıs ayı içinde yurtiçi uçuşlara açılmıştır. Edremit Körfezi Havaalanı'nın pisti ise son yapılan düzenlemelerle 300 metre uzatılmış ve bu sayede normal gövdeli uçakların iniş yapabileceği şartlar sağlanmıştır. Koca Seyit Havaalanı için paydaşların dile getirdiği en önemli istek ise bu alanın uluslararası uçuşlara açılması ve mimarisinin iyileştirilmesidir.

İlimizin demiryolu bağlantılarının turizm sektörüne hizmet eder hale getirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Hâlihazırda Bursa-Bozüyük hızlı tren bağlantısı ihale aşamasındadır. Bursa-Bandırma-Balıkesir hızlı tren bağlantısının ise sağlanması gerektiği ifade edilmiştir. Bu sayede Ankara-Eskişehir-Bursa gibi ekonomik hacmi yüksek şehirlerden daha fazla turist çekilebileceği belirtilmiştir.

Bölgenin en önemli potansiyeli sayılan ve mitolojide ilk güzellik yarışmasının yapıldığı Kaz Dağları'nın iklimatik özelliği, pek çok endemik türün yer aldığı flora ve faunası ile termal turizm ve kıyı turizminin birleştirilerek bölgede düşük yoğunluklu ve nitelikli turizmin hedeflenmesi gerektiği belirtilmiştir. Çevre alanında yapılması gereken önemli bir adım ise Kaz Dağları'nın flora ve faunasının araştırılması ve su rezervlerinin belirlenmesi olarak dile getirilmiştir. Hâlihazırda bir çok havuzlu villanın bulunduğu ve bu villaların Kaz Dağları'nın ekosistemine zarar verecek miktarda su tüketimi yaptığı belirtilmiştir. Ayrıca bölgedeki girişimcilerin korunan alan statüsünde bulunan alanlara yatırım yapmak istedikleri belirtilmiş, bunun ise halen çok düşük olan ülkemiz korunan alanlarının daha da azalmasına olacağı ve sağlıklı bir gelişme olmayacağı ifade edilmiştir. Ayrıca Kaz Dağları'na ve korunan alanlara ilişkin karar almada merkezîyetçi yapının baskın olmasının bu sıkıntıları daha da artırdığı belirtilmiştir.

D. Tanıtım Faaliyetlerinin Etkinleştirilmesi

Bölgenin sahip olduğu kültürel, tarihi ve doğal güzelliklerini tanıtamadığı, tanıtım faaliyetlerinde koordinasyon zayıf olduğu önemli bir eksiklik olarak vurgulanmıştır. Valilik bünyesinde Tanıtım Koordinasyon Merkezi kurulmasının koordinasyon eksikliğinin giderilmesinde önemli bir unsur olabileceği vurgulanmıştır. Kurulacak Tanıtım Koordinasyon Merkezi aracılığıyla Balıkesir'in kültürel, doğal ve turistik unsurların öne çıkarıldığı kısa metrajlı bir film çekilmesi, özellikle gençleri hedefleyen ve yaratıcılıklarını ön plana çıkaran bir şekilde düzenlenecek yarışmayla herkesin benimseyeceği ortak bir slogan ve vizyon oluşturulması gerektiği dile getirilmiştir. Bu sayede aktörlerin aynı hedefler çevresinde kenetlenmesi sağlanacak ve enerjileri aynı hedefe kanalize edilecektir.

Önerilen diğer tanıtma stratejileri olarak Bodrum Belediyesi'nin uyguladığı gibi Balıkesir'le bağları olan ünlü kişilerin kullanılması, büyük şehirlerdeki toplu taşıma araçlarının üzerine Balıkesir ile ilgili görsellerin giydirilmesi, metro istasyonu ve reklam panolarında da Balıkesir'in doğal ve kültürel güzelliklerinin vurgulanmasının tanıtım açısından uygun olacağı belirtilmiştir. Ayrıca hâlihazırda Balıkesir'de birçok dizi ve filmin çekildiği fakat bunların Balıkesir'de geçtiğinin fazla vurgulanmadığı belirtilmiş, bu dizi ve filmlerin yapımcılarına yönelik yapılacak etkin lobi çalışmalarlarıyla Balıkesir'in daha fazla vurgulanmasının turizm sektörüne yapacağı katkı dile getirilmiştir.

Tanıtım Koordinasyon Merkezi aracılığıyla yerli ve yabancı turistlere dönük olarak sosyo-ekonomik ve sosyo-psikolojik analizlerin yapılması ve kişilerin nereden geldiği, nasıl geldiği gibi araştırmaların yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Ulusal ve uluslararası fuarlara katılım sağlanmasına devam edilmesi, fuarların belirlenecek hedef pazarlara dönük olarak daha

koordineli yapılması olması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca bölge aktörleri arasında güven ilişkilerini tesis edecek platformlar ve kümelenme çalışmaları yapılarak aktörlerin birbiriyle işbirliğinin teşvik edilmesi ve dış rakiplere karşı rekabet edilmesi gerektiği vurgulanmıştır, böylece bölgemizin turizm pastasından aldığı payın artacağı ifade edilmiştir.

Balıkesir-Merkez'de turistlerin rahatça gezip alışveriş yapabilecekleri bir meydan bulunmadığı ve marka-kent olmak isteniyorsa Balıkesir'in mutlaka bir meydana sahip olması gerektiği belirtilmiştir. Bu bağlamda Kent Konseyi tarafından ele alınan Kısmi Yayalaştırma Projelerinin önemli olduğu ve bunların meydanla entegre bir hale getirilerek turizme daha fazla katma değer sağlanması gerektiği ifade edilmiştir.

Tanıtımın önemli bir ayağının festivaller olduğu ve Balıkesir'in de birçok festivale ev sahipliği yaptığı dile getirilmiştir. Festivaller konusunda daha koordineli olunması ve gerekirse komşu illerle birlikte hareket edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu konuda Afyonkarahisar'da bir müzik öğretmenin girişimiyle başlatılan Klasik Müzik ve Caz Festivali örnek gösterilmiş ve istenirse nelerin başılabileceği vurgulanmıştır. Ayrıca kardeş kent, okul ve spor kulübü sayısının artırılması gerektiği, bunların yurtdışında bölgemizin turizm elçileri gibi çalıştığı, ayrıca turizmin yılın bütününe yayılmasına yardımcı oldukları belirtilmiştir.

E. Alternatif Turizm Olanaklarının Artırılması

Balıkesir'de 30'a yakın termal kaynak bulunmasına ve 8 bölgenin termal turizm merkezi ilan edilmesine rağmen termal turizm konusunda Balıkesir'de nitelikli tesislere ihtiyaç vardır. Sındırgı-Hisaralan termal bölgesi turizm öncelikli yöre olmasına rağmen henüz herhangi bir yatırım bitirilememiştir. Susurluk-Kepekler, Susurluk -Yıldız, Bigadiç-Hisarköy, İvrindi-Yenice, Sa-vaştepe-Kiraz'da nitelikli tesislere ihtiyaç vardır.

Sağlık Turizmi alanında ise Altınoluk Belediyesi'nin uzun zamandır Kaz Dağları eteklerinde astım hastalarına dönük bir hastane yapılması için çabaları bulunmaktadır. Özel sektöre dönük iyi bir tanıtımla özellikle Avrupa'daki demografik eğilimlere paralel olarak yaşlı nüfusa dönük faaliyet gösterecek bir yatırımın bu alana çekilebileceği belirtilmiştir.

III.Ek 1. Balıkesir Turizm Çalıştayı Katılımcı Listesi

KATILIMCI ADI - SOYADI	POZİSYONU	KURUM
AHMET DÜZÇAM	TEMSİLCİ	EDREMİT TER. TUR. HİZ. GÖTÜRME BİRLİĞİ
ALİ RENDAN	UZMAN	TÜRKİYE SEYAHAT ACENTALARI BİRLİĞİ
ALİ AYAR		ADEMAĞA ALABALIK MESİRE YERİ
BAHRİ İLHAN	MECLİS ÜYESİ	GÜRE BELEDİYESİ
YRD. DOÇ. DR. BARIŞ ERDEM	ÖĞRETİM ÜYESİ	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ TURİZM İŞLETMECİLİĞİ VE OTELCİLİK YÜKSEKOKULU
BARIŞ KORKMAZ		SINDIRGI BELEDİYESİ TERMAL OTEL
YRD. DOÇ. DR. BAYRAM ŞAHİN	ÖĞRETİM ELEMANI	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ TURİZM İŞLETMECİLİĞİ VE OTELCİLİK YÜKSEKOKULU
PROF. DR. BEDRİYE TUNÇSİPER	BÖLÜM BAŞKANI	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ, İİBF
BEYZA HASANBEYOĞLU		ADRİNA TERMAL SPA
YRD. DOÇ. DR. BURHAN AYDEMİR	ÖĞRETİM ÜYESİ	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ TURİZM İŞLETMECİLİĞİ VE OTELCİLİK YÜKSEKOKULU
PROF. DR. CEVDET AVCIKURT	MÜDÜR	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ TURİZM İŞLETMECİLİĞİ VE OTELCİLİK YÜKSEKOKULU
CEYHUN ÖZSAN		ADRİNA TERMAL SPA
EDA ÜNVER	UZMAN	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI YATIRIM VE İŞLETMELER MÜDÜRLÜĞÜ
EMRE KIDANLI		GÜRE BELEDİYESİ
EŞREF JALE		JALE TURİZM ACENTASI
E. UYGAR ÇELİK		SINDIRGI BELEDİYESİ TERMAL OTEL
FULYA ÖZEN	İNSAN KAY. MÜD.	EKEN OTEL PRESTİJ
HAKKI DEMİR	BAŞKAN	YAŞAM ALANLARINI KORUMA VE YAŞATMA DERNEĞİ
HASAN UÇARSOY	TEMSİLCİ	TÜRKİYE SEYAHAT ACENTALARI BİRLİĞİ
İLKAY KARAAĞAÇ	MÜDÜR YAR.	BALIKESİR İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ
GÖKHAN UĞURTUĞ	YÖN. KUR. ÜYESİ	GÜNEY MARMARA TURİSTİK OTELCİLER BİRLİĞİ
KEMAL FATİH FENERCİOĞLU		KARESİ TURİZM ACENTASI
KENAN TÜRKYILMAZ		SARIMSAKLI TUR
KORKUT BILLURCU		BİLLURCU OTEL
YRD. DOÇ. DR. M. EMİN AKKILIÇ	MÜDÜR	BURHANİYE UYGULAMALI BİLİMLER YÜKSEKOKULU
MURAT ERDEM GEZGİN	MÜHENDİS	BALIKESİR İL ÇEVRE VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ
MURAT KANTARCIOĞLU	ÖNBÜRO MÜD.	EKEN OTEL PRESTİJ
MUSTAFA ÇALTI	MÜDÜR	BALIKESİR İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ
NADİR DURAN	ÜYE	BURHANİYE TİCARET ODASI
PROF. DR. NECDET HACIOĞLU	ÖĞRETİM ÜYESİ	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ TURİZM İŞLETMECİLİĞİ VE OTELCİLİK YÜKSEKOKULU
ONUR TUNÇ		ORTUNÇ OTEL
PAKİZE CİCİLER	TEMSİLCİ	ERDEK KÜL. TUR. GEL. BÖL. ALT. HİZ. BİRLİĞİ
REMZİ ÇALIŞKAN	SPA MÜDÜRÜ	ASYA PAMUKÇU TERMAL OTEL
SAFFET YILDIZ	ŞUBE MÜD.	BALIKESİR İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ
SALİH ANAPA	ŞUBE ŞEFİ	KARAYOLLARI 14. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
SEDA AZAKLI	UZMAN	KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI YATIRIM VE İŞLETMELER MÜDÜRLÜĞÜ
SELDA DURAL	VALİ YARDIMCISI	BALIKESİR VALİLİĞİ
SİBEL EROL	HARİTA TEKNİKERİ	VAKIFLAR BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
SÜHEYLA KONYALIOĞLU	TEMSİLCİ	TÜRKİYE OTELCİLER FEDERASYONU
TANSEL DEMİRBAŞ	İŞLETME MÜDÜRÜ	HATTAŞA OTEL
TOLGA GÜNTAY	İŞLETME MÜDÜRÜ	CLUB AFRODİT TATİL KÖYÜ
UMUT YALÇIN	MÜHENDİS	BALIKESİR İL ÇEVRE MÜDÜRLÜĞÜ
ÜMİT ÖZGÜLTEKİN	BAŞKAN	AYVALIK TURİZM VE TANITMA DERNEĞİ
YRD. DOÇ. DR. YUSUF AYMANKUY	ÖĞRETİM ÜYESİ	BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ TURİZM İŞLETMECİLİĞİ VE OTELCİLİK YÜKSEKOKULU

Eko-turizmin geliştirilmesine dönük faaliyetler ise bisiklet yollarının, at çiftliklerinin ve yürüyüş parkurlarının yapılması ile organik tarımın geliştirilmesi olarak belirtilmiştir. Kaz Dağları'nda halihazırda arazi taşıtı ve safari turları ile yürüyüş güzergahları bulunmaktadır. Yeni yapılabilecek alanlar olarak Kapıdağ Yarımadası'nda Düzler Mevkii ile Kirazlı Manastırı arası, Dursunbey'de İstasyon Mahallesi ile Alaçam arasında eski yol ve Sındırgı'da Hisaralan Kaplıcaları ile Sındırgı girişindeki kavşak arası yürüyüş yolu yapılabileceği belirtilmiştir. Kırsal alanda faaliyet çeşitliliğinin sağlanması ile birlikte kırsal alana da önemli bir gelir kaynağı sağlanmış olacaktır. Ayrıca mesire yerlerinin hizmet kalitesinin artırılması ve koruma-kullanma dengesini gözeterek şekilde özel sektöre işletilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Bölgemizde özellikle Susurluk'ta önemli dinlenme tesisleri bulunmaktadır. Bu tesislerin menülerinin bölgemizin mutfağını yansıtmalarının bölge tanıtımı açısından olumlu bir gelişme olacağı ifade edilmiştir. Ayrıca bölge çapında 'Tarladan Sofraya' gibi yemek yarışmaları düzenlenerek hem bölge mutfağı konusunda bilinç oluşturulması hem de organik tarım gibi konularda farkındalığın artırılarak tarım sektörü ile turizm sektörü birbirine katkı sağlar hale getirilebileceği belirtilmiştir. Hâlihazırda Ayvalık Ticaret Odası bünyesinde dört yıldır Türkiye'nin dört bir yanından ünlüler ve gurmelerin davet edildiği ve 10.000 kişinin üzerinde katılım sağlanan Zeytin Hasat Günleri yapılmaktadır. Bu tarz organizasyonların bölgemize yayılması gerektiği ve bu sayede yüksek bir katma değer oluşturulacağı belirtilmiştir. Ayrıca üniversite bünyesindeki gastronomi bölümüne gerekli destekler verilerek bölgemizdeki yöresel ürünlerin ve mutfak kültürünün tanıtımı, araştırılması ve ticarileştirilmesi için işbirliği ve yatırımların yapılması gerektiği ifade edilmiştir.

Nitelikli turist çekmeye yarayan bir diğer turizm türü ise av turizmidir. Bu çerçevede Kapıdağ Yarımadası özellikle öne çıkmaktadır. Bu alanlarda Orman ve Su İşleri Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın düzenleyiciliği ve sivil toplum kuruluşlarının görüşleri de dikkate alınarak sülün, keklik, tavşan ve yaban domuzu avı yapılabileceği belirtilmiştir.

Çalıştayıdaki bir diğer vurgu ise Kuş Cenneti Milli Parkı'mızın tanıtımını daha fazla yapmamız gerektiğidir. Komşumuz Midilli (Lesvos) Adası'na kuş gözlemek her yıl Şubat-Nisan tarihleri arasında 20.000 turistin geldiği ve bu sayede ölü sezonda önemli bir gelir kaynağı olduğu ifade edilmiş, Balıkesir'in ise çok daha büyük bir potansiyele sahip olmasına rağmen bu potansiyelinden yeterince yararlanamadığı belirtilmiştir.

Turistlere kalitesiz ve yöre özelliklerini yansıtmayan hediyelik eşyaların sunulması ve satılmasının engellenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Hâlihazırda turistik alanlarda satılan hediyelik eşyaların çoğu niteliksiz olup Uzakdoğu ülkelerinden gelmektedir. Bunların yerine kaymakamlıkların ve GMKA'nın kırsal alanda faaliyet çeşitliliğini sağlayacak sürdürülebilir projelere destek vermesinin uygun olacağı dile getirilmiş, bu sayede hem kırsal kesimdeki işsizlikle mücadele edileceği hem de gelen turistlere daha kaliteli hediyelik eşya sunulacağı belirtilmiştir.

